

ማውጫ

ምስጋና	xiv
ምህጻረ ቃላት	xv
የሰበር ውሳኔዎች ማውጫ	xvi
የሕግጋት ማውጫ	xxxii

፩. መንደርደሪያ: የሰበር ስርዓትና የህግ ትርጉም አስገዳጅነት **1**

፩.፩ የሰበር ስርዓት፡ ምንነቱና ታሪካዊ ዳራው	1
፩.፪ የሰበር ችሎት ስልጣን	2
የመጨረሻ ውሳኔ	2
ውሳኔ ባላረፈበት ጉዳይ የሚሰጥ የህግ ትርጉም	7
፩.፫ የህግ ትርጉም አስገዳጅነት	9
ከአምስት ያላነሱ ዳኞች	9
ምንም ምክንያት የሌለው ውሳኔ	10
በቅጽ ውስጥ ያልተካተቱ (ያልታተሙ) ውሳኔዎች	11
ወደጎሳ ተመልሶ ስለመስራት (retroactivity)	12
የህግ ትርጉም መለወጥ	14
ትርጉም የተሰጠበት ህግ ‘መሻር’ ውጤት	15

፪. የቅጥር ግንኙነት **17**

፪.፩ የሠራተኛ እና አሠሪ ትርጓሜ	19
ሠራተኛ ማነው?	20
አሠሪ ማነው?	21
ለትርፍ መቋቋም	23
ሀጋዊ ዓላማ	25
አንድ አመራር	25
ሠራተኛ ማገናኘትና ማቅረብ (Agency Employment)	26
፪.፪ የአሠሪና ሠራተኛ አዋጅ ተፈጻሚነት ወሰን	28
አስተዳደሩ፣ መልሶ መቋቋም እና ህክምና	29
ለመማር ወይም ለመሰልጠን	32
የሥራ መሪ	32
ትርጓሜ	33

የማስረዳት ሸክም 34

ማስረዳት ስለሚቻልባቸው መንገዶች 34

የዳኝነት ስልጣን 37

የሥራ መሪ መታገድና የሥራ ውል መቋረጥ 38

ተፈጻሚ ስለሚሆነው ህግ 38

የሥራ መሪ መታገድ እና ውጤቱ 39

የሥራ ውል መቋረጥ እና ውጤቱ 40

ወደ ሥራ የመመለስ መብት 40

ካሳና ሌሎች ክፍያዎች 41

የቤት ሠራተኞች 41

በልዩ ህግ የሚተዳደሩ ሠራተኞች 42

በአዋጅ የሚተዳደሩ ሠራተኞች 43

በደንብ የሚተዳደሩ ሠራተኞች 46

በመመሪያ የሚተዳደሩ ሠራተኞች 47

መምህራን 48

የልዩ ህግ መኖር አስፈላጊነት 49

የመንግስት ሠራተኛ ወይስ የመንግስት መስሪያ ቤት? 50

ሥራ ተቋራጭ 53

የኃይማኖት ተቋም ሠራተኞች 53

መንፈሳዊ አገልግሎት ምንድነው? መለኪያውስ? 55

የዳኝነት ስልጣን 58

የበጎ አድራጎት ድርጅት ሠራተኞች 59

፫. የሥራ ውል 61

፫.፩ የሥራ ውል ትርጓሜ 61

፫.፪ የሥራ ውል አመሰራረት፤ ይዘትና ቅርፅ 64

አመሰራረት (የውል አቀራረብና አቀባበል) 64

ይዘትና ቅርፅ 66

የሥራ ውል መግለጫ 67

፫.፫ የሥራ ውል ከህብረት ስምምነት እና ከህጉ ጋር ያለው ተዛምዶ 69

የሥራ ደንብ 72

፫.፬ መብትን ለመተው የሚደረግ ስምምነት 73

፫.፮ የሥራ ውል መኖሩን ስለመወሰን 73
 የሥራ ውል መኖር የፍራ ነገር ወይስ የህግ ጥያቄ? 74
 በቀጥታ ወይም በተዘዋዋሪ 76
 የእውቀት ሥራ ማክራየት ውል 80
 የውሉ ስያሜና ውጤቱ 80
 የቀን ሠራተኞች 84

፫.፯ የአሠሪና የሠራተኛ ግዴታዎች 85
 የአሠሪ ግዴታዎች 85
 የሠራተኛ ግዴታዎች 88

፫.፰ የትምህርት ውሎችና የሠራተኛው የማገልገል ግዴታ 90
 ግልጽ ስምምነት ስለማስፈለጉ 91
 አማራጭ ግዴታ 93
 ግዴታው ተፈጻሚ መሆን የሚጀምርበት ጊዜ 94
 የወጪው መጠን 96
 የግዴታው አለመፈጸም ተጨማሪ ውጤቶች 97
 የዋስ ግዴታ 98

፫.፱ የሙከራ ጊዜ 98
 የጽሑፍ ስምምነት 99
 ስምምነቱ ስለሚደረግበት ጊዜ 100
 የጊዜው መጠን 104

፫.፲ ላልተወሰነ/ለተወሰነ፤ የሥራ ውል ስለሚቆይበት ጊዜ 106
 ሰ/መ/ቁ 11924 108
 የህጉ ትንታኔና ትርጉም 109
 የችሎቱ ድምዳሜ እና ፍርድ 110
 የሥራ ውል የሚቆይበት ጊዜ አወሳሰን 113
 በጊዜ ገደብ የተወሰነ የሥራ ውል 113
 የተዋዋይ ወገኖች ሐሳብ 114
 የሥራው ቀጣይነትና ተከታታይነት 115
 በጡረታ መገለል 120
 ማስረዳት ስለሚቻልበት መንገድ 121
 የሥራ ውል የሚቆይበት ጊዜ ከሠራተኛው መብት አንጻር 123

፫.፲፫ ከሥራ ውል የሚመነጨ፤ መብትና ግዴታዎችን ለጊዜው ስለማገድ 126

የዕገዳ ምክንያቶች	128
የህጋዊና ህገ-ወጥ ዕገዳ ውጤት	130
፫.፲፩ የሥራ ውል መሻሻል	132
ዝውውር	133
የሥራ ቦታ ዝውውር	134
የሥራ መደብ ዝውውር	136
ወደ እህት ድርጅት የሚደረግ ዝውውር	137
ዝውውር እና የአሰሪው ስልጣን፣ የሰበር አቋም ሲፈተሽ	139
የድርጅት መቀላቀልና ባለቤትነት መተላለፍ ውጤት	145
፬. የሥራ ውል መቋረጥ	151

፬.፩ የሥራ ውል የሚቋረጥባቸው መንገዶች	152
፬.፪ በሕግ በተደነገገው መሰረት	153
የሥራው ወይም የጊዜው ማለቅ	154
የፕሮጀክት ሥራ	159
የተለየ ፕሮጀክት	159
የፕሮጀክቱ መጠናቀቅ	160
የሠራተኛው ወይም አሰሪው መሞት	165
በጡረታ መገለል	167
በጡረታ መገለል ሲባል ምን ማለት ነው?	169
በ 'ህብረት ስምምነት' በጡረታ መገለል	173
በ 'መንግስት ውሳኔ' በጡረታ መገለል	174
የድርጅቱ ለዘለቄታው መዘጋት	177
የአንቀጽ 24(4) እና 28(2) ሀ ድንጋጌዎች ልዩነት	178
የአካል ጉዳት	182
፬.፫ የሥራ ውልን በስምምነት ስለማቋረጥ	184
፬.፬ ሥራ መልቀቅ	186
፭. ስንብት፡ ያለማስጠንቀቂያ	189

፭.፩ ስንብትን ስለማስረዳት	189
የስንብት ደብዳቤ	189
የማስረጃ ጫና	190

ስልጣን በሌለው ኃላፊ 'መሰናበት'	193
ሥራ መልቀቅ	194
የስንበት እርምጃን ስለማመን	197
እረፍት ላይ ያለ ወይም ለጊዜው የታገደ ሠራተኛ	198
፩.፪ ማሰናበት ስለሚቻልበት የጊዜ ገደብ	200
ሰላሳ የሥራ ቀናት	200
ውሉ የሚቋረጥበትን ምክንያት መከሰቱን ካወቀበት	203
ውሉ የተቋረጠበት ቀን	205
፩.፫ ከስንበት በፊት ሠራተኛን ስለማገድ	206
ማገድ ስለሚቻልበት መንገድ	207
የህጋዊና ህገ-ወጥ እገዳ ውጤት	208
፩.፬ በጥፋት ምክንያት ሠራተኛን ስለማሰናበት	209
የጥፋት መኖር አስፈላጊነት	211
በአዋጁ ላይ ያልተጠቀሰ ጥፋት	215
፩.፭ በጥፋት ከሥራ የሚያሰናብቱ በቂ ምክንያቶች	220
የሥራ ሰዓት አለማክበር	220
ከሥራ መቅረት	221
በቂ ምክንያት	222
ለአምስት ተከታታይ የሥራ ቀናት	223
ማታለል ወይም ማጭበርበር	225
የማታለል/ማጭበርበር ትርጓሜ	226
እንደ ጥፋቱ ክብደት	230
በሥራው ላይ	230
በአሠሪው ንብረት ወይም ገንዘብ አላስግባብ መጠቀም	233
የአሠሪ ንብረት	234
አላስግባብ መጠቀም	235
የራስ ወይም የሌላ ሰው ብግልጽግና	236
ጠብ አጫሪነት ወይም አምባገነን	237
እንደጥፋቱ ክብደት	239
በሥራ ቦታ	239
በአሠሪው ንብረት ላይ ጉዳት ማድረስ	241
የንብረት ትርጉም	241
የአሠሪ ንብረት	246

ጉዳት ማድረስ እና ጉዳት መድረስ	247
ከባድ ቸልተኝነት	251
የወንጀል ጥፋተኝነትና እስራት	253
የሥራ ውጤት መቀነስ (መለገም)	259
ሕገ-ወጥ ድርጊቶችን መፈጸም	259
በህብረት ስምምነት የሚወሰኑ ጥፋቶች	261
፮. ስንብት፡ በማስጠንቀቂያ	266

፮.፩ የሥራ ውል ለማቋረጥ ስለሚሰጥ ማስጠንቀቂያ	266
ማስጠንቀቂያ የመስጠት ግዴታ	266
የማስጠንቀቂያ ጊዜ	269
የማስጠንቀቂያ አሰጣጥ ስርዓት	270
ማስጠንቀቂያ የመስጠት ውጤት	271
ማስጠንቀቂያ ያለመስጠት ውጤት	272
፮.፪ የሥራ ውልን በማስጠንቀቂያ የሚያቋርጡ ምክንያቶች	276
የሥራ ችሎታ መቀነስ	280
ህመም እና አካል ጉዳት	283
የህመም ፈቃድ	284
የሥራ መደብ መሰረዝ	288
፮.፫ የሠራተኞች ቅነሳ	291
የሠራተኞች ቅነሳ ትርጓሜ	291
ለቅነሳ የሚያበቁ ምክንያቶች	294
የሠራተኞች ቁጥር	296
ቅነሳው የሚቆይበት ጊዜ	298
የነጠላ እና የወል ቅነሳ	298
የቅነሳ ስርዓትና ውጤት	300
ልዩ ሁኔታ፡ የግንባታ ሥራ	304
ግንባታው እያለቀ ሲሄድ	305

፯. የሥራ ውል መቋረጥ ውጤት 308

፯.፩ ወደ ሥራ መመለስ	308
ወደ ቀድሞ ሥራ መመለስ	308
ሊፈጸም ማይችል ውሳኔ	310
ይርጋ	311

፯.፪ ውዝፍ ደመወዝ	313
ውዝፍ ደመወዝ በአዋጅ ቁ. 42/85	314
ውዝፍ ደመወዝ በአዋጅ ቁ. 377/96	317
የማይክፈልበት ሁኔታ	318
በውሳኔ ላይ በዝምታ ሲታለፍ	319
ይግባኝ	322
፯.፫ ወደ ሥራ በመመለስ ምትክ ካሳ ስለመክፈል መለኪያው	323
መለኪያው	324
የሠራተኛው ምርጫ ስለመሆኑ	325
ማሰናበት የሚቻልባቸው ሁኔታዎች	326
የአሠሪው የንብረት ደህንነት	326
እምነት የሚጠይቅ ስራ	327
ማሰናበት የማይቻልባቸው ሁኔታዎች	328
የብቃት ማነስ	328
የጤና መታወክ እና የአካል ጉዳት	329
በአፈጻጸም ወቅት ሊከፈሉ ስለሚችሉ ክፍያዎች	329
፯.፬ የካሳ ክፍያ	330
ካሳ የሚከፈልበት ሁኔታ	331
የካሳ ክፍያ በውሳኔ ላይ በዝምታ ሲታለፍ	332
የካሳው መጠን	333
፯.፭ የስንብት ክፍያ	336
የሥራ ውሉ በአሠሪው አነሳሽነት ሲቋረጥ	337
የሥራ ውሉ በሠራተኛው አነሳሽነት ሲቋረጥ	339
የሥራ ውሉ በህግ በተደነገገው መሰረት ሲቋረጥ	340
የስንብት ክፍያ በህብረት ስምምነት ስለሚወሰንበት ሁኔታ	341
የስንብት ክፍያ መብትን የሚገድቡ ሁኔታዎች	342
ፕሮቪደንት ፈንድ	342
የጡረታ መብት ተጠቃሚነት	344
የስንብት ክፍያ መብትን የማይገድቡ ሁኔታዎች	345
ከፍተኛ ደመወዝ ማግኘት	345
ንብረት አለማስረከብ	345
ሠራተኛው የጡረታ መብት ያለው መሆኑ	347
የስንብት ክፍያ ስሌት	348

ጷ.ጿ በክፍያዎች ላይ ተፈጻሚነት ያላቸው የጋራ ደንቦች	349
የገቢ ግብር	349
የጥገኞች መብት	350
የቅድሚያ ክፍያ መብት	353
ጸ.ሿ የክፍያ መዘግየትና ውጤቱ	356
የአሰሪው መከላከያ	357
የሠራተኛው ጥፋት	357
ክርክር ያስነሳ ክፍያ	358
ከቁጥጥር ውጪ የሆነ ምክንያት	361
ዋቢ መጻሕፍትና ጽሑፎች	362
የቃላት ማውጫ (Index)	367